

BIOGRAFIA I BIBLIOGRAFIA D'AGUSTÍ D'ARANA I SAGNIER

Per Miquel Rubirola i Torrent

BIOGRAFIA (Barcelona, 1942-Barcelona, 2015)

Agustí d'Arana i Sagnier va néixer a la casa familiar al carrer d'Anglí número 31, Sarrià, Barcelona, el dia 14 de maig de 1942 i va cursar els estudis de batxillerat al Col·legi dels Jesuïtes de Sarrià. L'any 1959 inicià els seus estudis superiors a ESADE (Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses) on es va llicenciar l'any 1964 en Ciències Empresarials, en la que fou la primera promoció d'aquella escola. El professor Jordi Estivill, gran amic d'estudis, en uns records en relació als anys de joventut, ha destacat la influència intel·lectual del professor Josep M. Bricall i Massip i del professor Joan Rion i Tomàs (1919-2003) en aquella època militant del MSC (Moviment Socialista de Catalunya), catòlic convençut i posteriorment monjo de Montserrat (1974). "Enmig de lliçons de tecnologia industrial –escriu Estivill- Joan Rion ens col·locava consideracions ètiques i morals. Aquesta era la fibra que feia vibrar Agustí. Ell era un home d'elucubracions i coherències morals. En el fons el seu comportament tractava de guiar-se per aquests preceptes fonamentals en el cristianisme. La seva condemna del franquisme i de la situació política anava per aquí. Això el va portar en l'efervescència dels inicis dels anys seixanta a dues decisions: militar políticament en el MSC i a compaginar els estudis d'ESADE amb els de Filosofia. La primera va ésser el resultat d'un examen complexa que junts vam fer, de les diferents opcions polítiques clandestines. Va participar activament en les lluites democràtiques universitàries. La seva militància política però no va durar gaire. El desarçonava el simplisme de les anàlisis polítiques i el ball de sigles d'aleshores. (...) Tenia una lògica pròpia i un pensament lliure i sorprenent (...) La segona decisió ja no el va abandonar. Fins i tot volia estudiar alemany per poder penetrar millor en la filosofia germànica i en les novel·les de Thomas Mann, un del seus autors preferits".

En relació a aquesta referència a Thomas Mann en la dècada del seixanta, podem esmentar que Agustí d'Arana va escriure l'any 1984 un llibre de cent quaranta-set pàgines de títol ***Introducción a Thomas Mann*** on hi figura un estudi a fons de l'obra *El Doctor Faustus*. El llibre ha restat inèdit.

Els estudis de Filosofia i Lletres iniciats a la Universitat de Barcelona finalitzaren amb la tesi de Llicenciatura de títol ***Perdón y conciencia juzgante en la Fenomenología del Espíritu de Hegel*** lligada l'octubre de 1979 a la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra. El catedràtic de filosofia Joaquim Maristany del Rayo va dirigir aquesta tesi de Llicenciatura i també la tesi Doctoral en Filosofia i Lletres finalitzada el febrer de 1994 amb el títol ***Hegel y la Economía Política***,

tesi finalment no llegida. En aquesta tesi doctoral hi ha una reflexió sobre les categories de l'economia política fonamentades en les idees de llibertat, igualtat i individu, segons la visió que Hegel té de la societat civil. A la pàgina 278 d'aquesta tesi es pot llegir: " (...) el capítulo sobre la sociedad civil que Hegel incluye en la Filosofía del Derecho está destinado a exponer una esfera del deber, tomado en su sentido más radical, o sea, en su sentido más absoluto. Bastaría recordar entonces, como en un abrir y cerrar de ojos, las categorías vistas anteriormente –persona, necesidad, trabajo, cosa, intercambio- y adjetivarlas como deber, para así haber alcanzado ya lo que este trabajo se proponía demostrar y exponer: que lo que solemos llamar economía libre, economía de mercado o capitalismo es, según Hegel, reino de la libertad o, ahora con más precisión, condición necesaria de la existencia efectiva de la voluntad libre y, en consecuencia, el primer deber de la voluntad". Agustí d'Arana ja havia publicat l'any 1982, abans de la tesi doctoral, a la revista de filosofia ENRAHONAR, un assaig de títol "**Escepticismo y eticidad en la Fenomenología del Espíritu de Hegel**".

Fou una constant en la vida intel·lectual d'Agustí d'Arana la reflexió sobre el significat de l'Economia Política com una cultura específica de la modernitat. Una Economia Política que només pot esdevenir objecte d'estudi propi quan el discurs econòmic s' emancipa de la religió i de la política. Àmbits aquests que foren hegemònics en el món de les idees econòmiques fins al segle XVIII. Aquesta emancipació de l'economia ha esdevingut dominant en els nostres dies, en relació a altres facetes de la vida humana. La investigació sobre el procés i els criteris que permeten a l'economia política confeir un discurs analític susceptible de poder ésser qualificat de "científic" i com a tal ésser homologable a altres disciplines de les ciències socials, es fa palesa en un article sobre la monumental *History of Economic Analysis* de Joseph Alois Schumpeter. Aquest article de títol "**Schumpeter y la Historia de la Ciencia Económica**" el varem publicar conjuntament l'any 1972 a la "Revista Española de Economía", pocs mesos després de la traducció castellana de la *History* a càrrec del professor i filòsof Manuel Sacristán Luzón (1925-1988).

En la seva etapa professional Agustí d'Arana va prestar serveis en el sector privat (1965-1980) i en el sector públic (1980-2004). En el sector privat va treballar a Catalana de Gas, SA. els anys 1965-1968. En el Servei d'Estudis de Banca Catalana – que va dirigir Artur Saurí del Río (1936-2008) tots els anys d'existència del Servei des del 1964 fins al 1988- hi va treball els anys 1968-1973 on fou co-redactor de la publicació mensual INFOREX (Informació sobre Comerç Exterior) i de la publicació de caràcter anual EVOLUCIO DE L'ECONOMIA CATALANA. Els anys 1968-1971 va ser membre del CEP (Centre d'Estudis de Planificació) -del que en foren fundadors Lourdes Benería, Josep Grifoll i Josep M. Bricall que actuà de director- on hi va publicar l'any 1969 a "Papers de Seminari", número 2, el text de cinquanta-nou pàgines "**Algunes perspectives sobre l'evolució del sistema financer iugoslau**". Arana va participar de manera activa en els debats sobre les perspectives de

l'economia catalana després del franquisme i sobre les característiques de l'economia marxista i de la planificació central a les economies comunistes. Aquestes foren les principals matèries de reflexió i anàlisi en aquella etapa inicial del CEP.

El anys 1975-1979, va treballar a l'empresa del sector del ciment Pioneer, SA, dirigida aquells anys per Jaume de Sivatte i Algueró (1939-2016) antic alumne d'ESADE i amic.

En la seva biografia professional destaca el fet que al llarg d'uns vint-i-quatre anys fou un alt càrrec destacat en el Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya. Aquests anys de servei a la Generalitat foren fructífers i perllongats. En la primera l'etapa 1980-1997, al llarg de disset anys, fou el màxim responsable de la planificació territorial i de l'acció comarcal del govern de la Generalitat. Després, fou gerent de l'empresa pública Ports de la Generalitat de Catalunya els anys 1997-1998; i directiu a l'empresa pública CIMALSA (Centres logístics de Catalunya, SA) en el període 1998-2004, fins a la jubilació professional.

En l'etapa 1980-1997 fou l'únic director general de Política Territorial amb amplies atribucions sobre planificació territorial, acció comarcal, medi ambient (fins a la creació del Departament de Medi Ambient), i cartografia (fins a la constitució de l'Institut Cartogràfic de Catalunya), fets que motivaren que a partir de 1988 s'anomenés Direcció general de Planificació i Acció Territorial. En la seva etapa de director general es varen desenvolupar a fons les facultats per elaborar els documents, definir els objectius i el marc legislatiu necessari per desenvolupar la política territorial del govern. El 2 de març de 1981 fou aprovat el document *Directrius i esquemes del Pla territorial de Catalunya*. Després de quatre anys de treball, més d'un centenar de col·laboradors i 23 volums publicats, el 1983 finalitzà l'estudi *Reconeixement territorial de Catalunya*. Aquell mateix any el Parlament de Catalunya aprovà la *Llei 23/1983, de 21 de novembre de Política territorial de Catalunya* i més endavant la *Llei 1/1995 de 16 de març que aprovà El Pla territorial general de Catalunya*. El 1997 es varen enllestir els primers estudis d'informació i la diagnosi del *Pla territorial parcial de les Terres de l'Ebre* referits a les comarques del Baix Ebre, el Montsià, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. En l'etapa 1980-1997 sota la seva direcció i amb col·laboradors interns i externs de prestigi, la direcció general va publicar nombrosos treballs sobre demografia, comarques i planificació territorial. L'any 1991 es va iniciar la *Col·lecció Perspectives* de la que se'n varen publicar sis números signats per estudiosos de reconegut prestigi. En diverses publicacions de la Direcció General hi figuren pròlegs i textos d'Agustí d'Arana.

En una entrevista publicada a la primavera de 2013 l'eminent cardiòleg català Valentí Fuster, resident als Estats Units, responia així a la pregunta del periodista

sobre el seu record d'estudiant a la Universitat de Barcelona a la dècada dels anys seixanta: "L'aspecte més positiu que recordo és la relació intel·lectual amb alguns companys, com el filòsof Eugenio Trias Sagnier, l'arquitecte Manuel de Solà-Morales o Agustí d'Arana. Fèiem reunions com les que tenia el meu pare amb la seva penya". Agustí d'Arana i la seva muller Loles Freixa i Serra, al llarg d'una trentena d'anys, amb un grup d'amics, han fet a casa seva uns seminaris anuals de lectures d'autors i anàlisis de llibres destacats, així com reflexions sobre matèries històriques, socials, religioses i artístiques.

Com es fa palès a la bibliografia que consta al final d'aquest article el fort calat intel·lectual i humanístic d'Arana, manifestat en aquells seminaris, va trobar camí en la publicació de les seves reflexions a la REVISTA RELLEU. Aquesta publicació trimestral de pensament i cultura fou fundada pel Grup d'Estudis Nacionalistes l'any 1983, com a butlletí intern de l'entitat. A partir del 1992, en una segona època, és l'òrgan d'expressió de la Fundació Relleu. Des de l'inici de la tercera època el 2006 fins el 2015 Agustí d'Arana fou membre del consell de redacció d'aquesta revista dirigida per Jordi Sales. En aquesta revista hi va escriure, entre altres, articles de reflexió sobre *El doctor Faustus* de Thomas Mann; El mite de *Prometeu*; *L'Odissea* d'Homer; *La España Invertebrada* d'Ortega i Gasset; l'encíclica *Spe Salvis* del Papa Ratzinger; una reflexió sobre un viatge a Polònia; una anàlisi del procés cap a la independència de Catalunya explicada a un nord-americà, fent servir de referència la Declaració d'Independència del 1776 de les colònies americanes. Entre les recensions de llibres que va publicar a RELLEU hi destaquen les referides al magisteri social de l'Església catòlica i a la doctrina d'aquesta sobre el dret de les nacions a l'autodeterminació política, segons els llibres dels sacerdots catalans Antoni M. Oriol i Joan Costa. D'Arana va fer també la recensió de dos llibres d'història: el del seu cunyat Miquel Freixa i Serra sobre *Francescs de Verntallat. Cabdill de Remences*; i el llibre *Les Lliçons de la Història. Reflexions sobre Espanya, Castella i Catalunya* de l'historiador Ramon d'Abadal. Així mateix va comentar el llibre *Les arrels romàntiques del present* de Salvador de Brocà, catedràtic emèrit de Filosofia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, amic d'Arana des del anys d'estudis a la Facultat de Filosofia i Lletres a Barcelona. El darrer article publicat a RELLEU, signat conjuntament amb la seva muller Loles Freixa, és una reflexió sobre el nucli polèmic de *Quaderns de l'Exili*.

A la pàgina web www.lavidaencasa.com que elabora l'amic Lluís Carroggio i de Molina hi figuren quinze breus recensions de llibres que esmento a la part de bibliografia. En aquestes recensions en castellà i tres en català, s'hi comenta obres de Marc Aureli, Jane Austen, Isaiah Berlin, Ian Buruna i Avishai Margalit, Sebastian Heffner, Edith Hamilton, Henry James, Jenofonte, Patrick O'Brian, Hermann Melville, Indro Montanelli, Albert Sánchez Piñol, Dietrich Schwanitz, Josep Vallverdú, i Enric Vila.

De l'amplia bibliografia d'Agustí d'Arana, a tall de mostra de l'abast de la seva talla intel·lectual, a més de les obres citades, podem referir-nos al llibre de cinquanta pàgines de títol **Anna d'Ax: la persona i l'obra** de 2006 i al llibre **Barcelona, capital de Catalunya** de 2015.

Anna d'Ax: la persona i l'obra és el resultat d'una conferència de 27 de febrer de 2006 a l'Associació Wagneriana de Barcelona. En aquesta conferència, corregida i ampliada després, editada per l'Associació, analitza les tres grans aportacions que la seva mare Núria Sagnier i Costa (1902-1988) va fer sobre el wagnerisme a Catalunya: el llibre *Wagner vist per mi* (1951), signat com Anna d'Ax; les traduccions al català de totes les òperes de Wagner signades amb el mateix pseudònim Anna d'Ax; i el manteniment durant molts anys a casa seva al carrer d'Anglí a Sarrià, d'unes sessions setmanals dedicades a l'audició de les obres de Wagner amb un grup d'entusiastes d'aquest compositor, director d'orquestra i teòric musical alemany. El llibre és un emotiu i lúcid homenatge a la persona de la seva mare i a la seva tasca intel·lectual i artística. Núria Sagnier i Costa/Anna d'Ax va publicar, també, dos llibres de poesia: *Insomni entre fulles* (1953) i *Llegendes xineses* (1955).

El llibre **Barcelona capital de Catalunya** és una visió panoràmica, molt rigorosa i alhora divulgativa que abasta des de la Barcino romana a la ciutat europea i cosmopolita en que ha esdevingut avui Barcelona. Aquesta síntesi sobre la història de Barcelona està incardinada en la història de Catalunya i l'autor tracta amb precisió des de la més detallada objectivitat les dues històries, la de Catalunya i la de Barcelona, cap i casal del país. El darrer paràgraf del llibre diu així: "La estructura vertical del temple de Gaudí contrasta con la cuadrícula regular del ensanche de Cerdà. Ésta, receptáculo de la agitada vida práctica de la ciudad, tal vez podría ver en aquella –si quiere prescindir de culpas y expiaciones- la aspiración a una comunidad unida por referencias comunes fuertes. En cualquier caso, la Sagrada Familia tal vez simboliza que Barcelona se encuentra frente a su particular versión de ese reto tan contemporáneo: salvar la unidad moral y política en un contexto culturalmente muy heterogéneo". L'autor va morir el dia 6 de maig de 2015 abans de veure imprès aquest llibre.

Miquel Rubirola

25 de juny de 2017

BIBLIOGRAFIA D'AGUSTÍ D'ARANA I SAGNIER

Llibres i tesis inèdites

- . ***Barcelona capital de Catalunya***. (2015). Arola Editors, Tarragona. Colecció Europa Siglo XXI, 268 pàgines.
- . ***Anna d'Ax: la persona i l'obra***. (2006). Associació Wagneriana de Barcelona, 50 pàgines.
- . ***Hegel y la Economía Política***. (1994). Doctorat en Filosofia i Lletres. Tesi no llegida. Inèdita, 312 pàgines.
- . ***Introducción a Thomas Mann***. (1984). Llibre inèdit, 147 pàgines.
- . ***Perdón y conciencia juzgante en la Fenomenología del Espíritu de Hegel***. (1979). Tesi de Llicenciatura en Filosofia i Lletres. Inèdita, 190 pàgines.

Assaigs i articles

a) Revista RELLEU

- . "El nucli polèmic de *Quaderns de l'Exili*" (conjuntament amb Loles Freixa). Revista Relleu. Juliol-desembre 2014, número 118-119, pàgines 50-53.
- . "Carta a E.R. ciutadà de New Jersey, Estats Units d'Amèrica, sobre l'actual situació política de Catalunya explicada amb episodis de la història del seu país". Revista Relleu. Gener-juny 2014, número 116-117, pàgines 10-29.
- . "Francesc de Verntallat, cabdill de remences, de Miquel Freixa". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Octubre 2012-març 2013, número 114-115, pàgines 110-111.
- . "Le Prénom, d'A. de la Patellière i M. Delaporte". (Notícia de Cinema). Revista Relleu. Octubre 2012-març 2013, número 114-115, pàgines 118-120.
- . "Pàtria: Realitat i Somni. Reflexions a partir d'un viatge a Polònia". Revista Relleu. Octubre-desembre 2011, número 110, pàgines 10-19.
- . "Les lliçons de la història. Reflexions sobre Espanya, Castella i Catalunya, de Ramon d'Abadal". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Octubre- desembre 2010, número 106, pàgines 48-52.
- . "La identitat volguda. Sobre *El doctor Faustus* de Thomas Mann". Revista Relleu. Juliol-setembre 2010, número 105, pàgines 4-15.
- . "Spe Salvis. L'Encíclica del Papa Ratzinger". Revista Relleu. Abril-juny 2010, número 104, pàgines 30-33.

- . "Nació i magisteri pontifici, d'Antoni M. Oriol i Tataret". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Gener-març 2010, número 103, pàgines 55-58.
- . "Fet nacional i magisteri social de l'Església, d'Antoni M. Oriol i Joan Costa. (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Octubre-desembre 2009, número 102, pàgines 68-69.
- . "Relectura d'*España Invertebrada* d'Ortega y Gasset". Revista Relleu. Octubre-desembre 2008, número 98, pàgines 18-33.
- . "Reflexions a l'entorn de *L'Odissea* d'Homer". Revista Relleu. Abril-juny 2008, número 96, pàgines 4-11.
- . "Lluís Companys, d'Enric Vila". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Abril-juny 2008, número 96, pàgina 55.
- . "Catalunya sota Espanya, d'Alfons López Tena". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Gener-març 2008, número 95, pàgines 56-58.
- . "Les arrels romàntiques del present, de Salvador de Brocà". (Notícia de Llibres). Revista Relleu. Octubre-desembre 2006, número 94, pàgines 43-44.
- . "Prometeu". Revista Relleu. Juliol-desembre 2006, número 89-90, pàgines 53-55.

b) altres edicions

- . "Sobre el somriure d'en Jaume Bofill". www.fundaciojaumebofill.org
- . "La impaciencia de Raimon Galí". La Vanguardia. Cultura, 20 de novembre de 1984, pàgina 43.
- . "Los Valores familiares en la Economía y la Política: reflexiones sobre las *Memorias de un Menestral de Barcelona*" (Sobre el text de Josep Coroleu). Assaig inèdit. Juliol 1984, 18 pàgines.
- . "La Economía Política como cultura". Assaig inèdit. Agost 1982, 17 pàgines.
- . "Escepticismo y Eticidad en la *Fenomenología del Espíritu* de Hegel".(1982), Revista Enrahonar. Quaderns de Filosofia, número 3, pàgines 41-54.
- . "Sobre la realidad de los ideales políticos". Assaig inèdit. Juliol de 1982, 29 pàgines.
- . "El origen y el desvanecimiento de la cultura objetiva. Aproximación al pensamiento de René Girard". Assaig inèdit. 1980 (?), 23 pàgines.
- . "Análisis de un texto de Marx de 1857 el *Método de la Economía Política*". Assaig inèdit. Gener 1976, 15 pàgines.

. "Schumpeter y la historia de la ciencia económica" (conjuntament amb Miquel Rubirola). Revista Española de Economía. Mayo-agosto 1972, páginas 413-420.

. "Algunes perspectives sobre el sistema financer iugoslau". (1969) "Papers de Seminari" del CEP. Número 2, 59 pàgines.

c) www.lavidaencasa.com

. Nota: els anys citats entre parèntesi corresponen a l'edició del llibre; no són les dates de publicació de la recensió dels llibres. La relació s'ha fet per ordre alfabètic de l'autor comentat.

. Marco Aurelio, *Meditaciones*. (1990).

. Jane Austen, *Juicio y sentimiento*. (1993).

. Isaiah Berlin, *Karl Marx*. (2000).

. Ian Buruna y Avishai Margalit, *Occidentalismo. Breve Historia del sentimiento antioccidental*. (2005).

. Sebastian Haffner, *Alemania: Jekyll y Hyde*. (2005).

. Edith Hamilton, *El camino de los griegos*. (2002).

. Henry James, *La pátina del tiempo y otros relatos*. (2000).

. Jenofonte, *Anábasis*. (2001).

. Patrick O'Brien, *Operación Mauricio*. (2000).

. Hermann Melville, *Moby Dick*. (2007).

. Indro Montanelli, *Historia de Roma*. (1963).

. Albert Sánchez Piñol, *La pell freda*. (2005).

. Dietrich Schwanitz, *La Cultura. Todo lo que hay que saber*. (2007).

. Josep Vallverdú, *El testament de Jhon Silver* (2007).

. Enric Vila, Lluís Companys. *La veritat no necessita màrtirs. Crònica d'un drama personal i polític*. (2006)

Sobre Agustí d'Arana

. "Records d'Agustín Arana Sagnier, jove". Jordi Estivill, 19 de maig de 2015.

. "Presentació del llibre *Barcelona capital de Catalunya*". Miquel Rubirola, 9 de febrer de 2016. www.miquelrubirolatorrent.cat

. "Presentació del llibre *Barcelona capital de Catalunya*". Salvador de Brocà, 9 de febrer de 2016. www.miquelrubirolatorrent.cat

Miquel Rubirola

25 de juny de 2017